

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Folketinget vedtog den 3. maj 1983 på foranledning af Det radikale Venstre bl.a. at indsætte en bestemmelse i den daværende naturfredningslov om beskyttelse af kirkeomgivelser. Bestemmelsen er i en noget skærpet udformning placeret i naturbeskyttelseslovens § 19. I bemærkningerne til det daværende lovforslag hed det bl.a., at skærpelsen af den dagældende retstilstand for fredning af kirkeomgivelser var fremkaldt af, »... at der er mulighed for, at skæmmende bygninger (siloe m.v.) kan opføres ved vore kirker.«

Disse hensyn ligger også til grund for den nugældende regel i § 19, der fastsætter, at der »... ikke må opføres bebyggelse med en højde over 8,5 m inden for en afstand af 300 m fra en kirke, medmindre kirken er omgivet af bymæssig bebyggelse i hele beskyttelseszonen.«

Amtsrådet kan dispensere fra bestemmelsen, jf. § 65, stk. 2. Der er ikke i § 65 foreskrevet særlige kriterier for dispensation.

Den 8. november 1993 traf Naturklagenævnets flertal (4 stemmer mod 3) afgørelse i en sag om opførelse af et kraftvarmeværk i en afstand af 220 m fra Hillerslev Kirke (Thy). Byggeriet omfattede bl.a. en 15 m høj akkumuleringsstank og en 19 m høj skorsten. Sagen var af stiftsøvrigheden i Aalborg stift og Danmarks Naturfredningsforening indbragt for Naturklagenævnet, efter at Viborg Amtsråd efterfølgende havde givet dispensation med den begrundelse, at kirken er beliggende mindre åbent i landskabet, og at dispensationen ikke i væsentligt omfang tilside-sætter de hensyn, bestemmelsen har til formål at sikre. Thisted Kommune havde uanset bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 19 ulovligt og ugyldigt givet byggetilladelse til hele kraftvarmeanlægget. Byggetilladelsen havde medført, at byggeriet var igangsat, og at et afslag på meddelelse af dispensation derfor ville indebære et betydeligt økonomisk tab samt eventuelt erstatningskrav mod Thisted Kommune.

I Miljøministeriets vejledning vedrørende naturbeskyttelsesloven anføres (s. 86), at »... praksis fort-

sat bør være temmelig restriktiv afhængig af kirkens karakter og beliggenhed.« Det bemærkes, at der i landsbyen Hillerslev er udlagt et erhvervsområde, hvor anlægget kunne placeres uden at komme i konflikt med beskyttelsesbestemmelsen for kirker.

Kirken, der er en romansk landsbykirke med sen-gotisk tårn og således typisk for områdets landsbykirker, er beliggende midt i den gamle Hillerslev landsby og er særdeles dominerende i landskabet navnlig ved indsyn fra vest og nord.

Naturklagenævnet stadfæstede Viborg Amtsråds dispensation, idet dog højden på skorsten og akkumuleringsstank reduceredes med 2,5 m til henholdsvis 12,5 m og 16,5 m.

Forslagsstillerne finder, at den trufne afgørelse vil gøre det vanskeligt i fremtiden at opretholde lovens beskyttelseshensigt i landsbyområder, hvor der er behov for såvel placering af forsyningsanlæg som for erhvervsbyggeri. Der er derfor et behov for at fastlægge mere præcise kriterier for amtsrådenes dispensationsadgang.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Det foreslåede nye § 65, stk. 2, strammer bestemmelsen i to henseender. Dels bringes dispensationsadgangen på linje med kriterierne i lovens § 65, stk. 3, om dispensationer fra § 3, stk. 1-3 (særligt beskyttede naturtyper), § 4, stk. 1 (sten- og jorddiger), § 15, stk. 1 (strandbeskyttelseslinjen) og § 18, stk. 1 (fortidsmindebeskyttelseslinjen), dels indføres der pligt-mæssig høring af Nationalmuseet. Med et krav om, at der skal foreligge særlige årsager til dispensation fra kirkebeskyttelseslinjen, sidestilles denne beskyttelse med beskyttelsen af de ovenfor nævnte naturtyper, strande og fortidsminder. Da bestemmelsen efter sin tilblivelseshistorie netop tilstræber at beskytte de karakteristiske landsbykirker og kirker i det åbne land, forekommer det naturligt, at disse dele af dansk kulturarv får samme beskyttelse som fortidsminder og andre landskabskarakteristiske elementer.

Den pligt-mæssige høring af Nationalmuseet indebærer, at amtsrådet i tilfælde af en dispensations-sag